

ZBORNİK PRISPEVKOV

učencev in dijakov, ki so sodelovali v Pedagoški akciji
Zveze delovnih invalidov Slovenije za leto 2011

Ljubljana, december 2011

Izdala: Zveza delovnih invalidov Slovenije
Ljubljana; december 2011

Tisk in oblikovanje: Birografika Bori d. o. o., Ljubljana
Naklada: 300 kom

ISSN 2232-5158

EVROPSKO LETO PROSTOVOLJSTVA 2011

Svet Evropske unije je leto 2011 razglasil za »Evropsko leto prostovoljnih dejavnosti za spodbujanje aktivnega državljanstva« ali na kratko za evropsko leto prostovoljstva. S tem so se potrdila prizadevanja evropskih in nacionalnih prostovoljskih centrov, mrež, tudi slovenske, da bi Evropska unija z razglasitvijo prikazala pomembnost prostovoljskega dela in intenzivnejše skrbela za njegov razvoj.

Zveza delovnih invalidov Slovenije je za letošnjo pedagoško akcijo izbrala teme oziroma naslove, ki so bili povezani z invalidi in s prostovoljstvom.

S svojimi literarnimi in likovnimi prispevki ter ob nesebični pomoči mentorjev so učenci in dijaki na svojstven način prikazali razumevanje invalidnosti ob temah oziroma okvirnih naslovih:

- »KO DAJEM, TUDI DOBIVAM«;*
- »ORGANIZIRANO PROSTOVOLJSTVO IN INVALIDI«;*
- »INVALID KOT PROSTVOLJEC«.*

Spodbujanje razvoja prostovoljstva pomembno prispeva k znižanju revščine, višji zaposljivosti prebivalstva, razvoju demokracije ter spodbujanju aktivnega državljanstva. Posameznik, ki se ukvarja s prostovoljskim delom, razvija občutek za solidarnost, odgovornost in strpnost ter krepi svojo samopodobo. Opravljanje prostovoljskega dela poleg tega širi obstoječe socialne mreže in pomaga graditi nove, je oblika neformalnega izobraževanja in pomaga posamezniku razviti in nadgraditi ključne kompetence, pridobiti nova znanja, spretnosti in veščine ter omogoča pridobitev pomembnih izkušenj, ki bi lahko vplivale na prihodnost.

Zahvaljujemo se društvom invalidov, ki so pomagala pri izvajanju tega projekta. Iskrena zahvala pa velja učiteljem oz. mentorjem za njihovo podporo ter učencem in dijakom za sodelovanje.

*Drago Novak,
predsednik Zveze delovnih invalidov Slovenije*

SEZNAM OBJAVLJENIH

SLIKE

Stran

- OV **Julian Breznik:** Z ROKO V ROKI, 5. r., II. OŠ Slovenska Bistrica
- 5 **Domen Razpotnik:** INVALID, 7. r., OŠ narodnega heroja Rajka Hrastnik, POŠ Dol pri Hrastniku
- 6 **Živa Brumen:** POMAGAM BABICI, 2. r., OŠ Mladika Ptuj
- 7 **Gašper Jesenk:** TELEFONIST, 1. r., I. OŠ Žalec, POŠ Gotovlje
- 11 **Ana Vita Urh,** 8. r., OŠ Ribnica na Pohorju
- 13 **Eva Orter,** 8. r., OŠ Ribnica na Pohorju
- 14 **Nastja Mihelak:** NARAVA VIDI SLEPE, 9. r., OŠ Partizanska bolnišnica Jesen Tinje
- 16 **Kaja Topolovec:** TUDI INVALIDI SE ZABAVAJO, 3. r., I. OŠ Žalec, POŠ Gotovlje
- 17 **Rebeka Luskar:** SLEPA DEKLICA PLEŠE, 1. r., I. OŠ Žalec, POŠ Gotovlje
- 19 **Eva Cehtl:** SLIKARKA BREZ ROK, 9. r., OŠ Partizanska bolnišnica Jesen Tinje
- 20 **Jaka Velušček,** 1. r., OŠ Kanal
- 22 **Rok Vidic:** POMAGAM INVALIDU (linorez), 7. r., OŠ narodnega heroja Rajka Hrastnik, POŠ Dol pri Hrastniku
- 23 **Danijel Godec:** V SVETU TEME, 5. r., II. OŠ Slovenska Bistrica
- 24 **Nastja Kostanjšek:** Z ROKO V ROKI, 5. r., II. OŠ Slovenska Bistrica
- 27 **Lara Ostervuh:** KO DAJEM, PREJEMAM, 2. r., OŠ Šoštanj

PESMI

- 9 **Žan Lenartič:** INVALIDI, 6. r., OŠ Bakovci
- 12 **Lea Medvešček:** NEZGODA, 7. r., OŠ Kanal
- 13 **Tanja Gregoran:** INVALIDSKI VOZIČEK, 5. r., OŠ Bakovci
- 17 **Larisa Krajnik, Lea Medvešček:** VEČ KOT DAJEM, VEČ IMAM, 7. r., OŠ Kanal
- 21 **Nuša Kaučič:** KO NEKAJ DAM, 7. r., OŠ Bakovci
- 23 **Nastja Kostanjšek:** SLEPI DEČEK, 5. r., II. OŠ Slovenska Bistrica
- 27 **Lea Uršič:** ŽAMETNE PERUTI, 2. I., EGSŠ Radovljica

SPISI

- 5 **Blažka Kunc, Tjaša Obretan:** INVALIDI MED NAMI, 9. r., OŠ Črna na Koroškem
- 6 **Hana Munih:** KO DAJEM, TUDI DOBIVAM, 7. r., OŠ Kanal
- 7 **Lovro Belovič:** SPIS O INVALIDIH, 6. r., OŠ Podgorje pri Slovenj Gradcu
- 9 **Lea Uršič:** MNENJA O INVALIDNOSTI, 2. I., EGSŠ Radovljica
- 10 **Tjaša Žnidar:** ŽIVLJENJE NE PRIZANAŠA, 3. I., Srednja šola Muta
- 12 **Nuša Krel:** POGOVARJALA SEM SE Z INVALIDOM PARAPLEGIKOM, 6. r., OŠ Bakovci
- 12 **Lavra Videčnik:** MOŽ S PLAŽE, 7. r., OŠ Šoštanj
- 17 **Melanie Tivadar:** BO BEATRIS DOBILA SLUŽBO?, 6. r., OŠ Bakovci
- 18 **Maja Kresnik, Laura Smogavec, Anja Leva:** Z NASMEHOM V NOVI DAN, 8. r., OŠ Partizanska bolnišnica Jesen Tinje
- 18 **Aneja Žižek:** TETA KATA, 4. r., OŠ Bakovci, POŠ Dokležovje

- 20 **Lucija Skarlovnik:** SREČNA SEM, KER LAHKO POMAGAM, 1. I., Srednja šola Muta
- 21 **Nuša Lukač:** PROSTOVOLJKA BOM, 5. r., OŠ Bakovci
- 21 **Vid Kuzmič:** KAJ DAJEM IN KAJ DOBIM, 8. r., OŠ Radlje ob Dravi
- 23 **Pia Hanc:** TILEN, 6. r., OŠ Bakovci
- 27 **Amir Tahič:** KO DAJEM, TUDI DOBIVAM, 6. r., OŠ Juričevega Drejčka, Čečovje

INTERVJUJI

- 8 **Anamarija Mežnar:** INTERVJU Z INVALIDKO ANICO MEŽNAR, 5. r., OŠ Šoštanj
- 15 **Tanisa Pipan:** NE BOJTE SE DRUGAČNIH, 8. r., OŠ Srečka Kosovela Sežana
- 25 **Lea Uršič:** DRUGAČNOST, 2. I., EGSŠ Radovljica

SEZNAM SODELUJOČIH ŠOL

- Osnovan šola Bakovci
- Osnovna šola Črna na Koroškem
- Osnovna šola Franja Goloba Prevalje
- Osnovna šola Gustava Šiliha Laporje
- Osnovna šola Juričevega Drejčka, Ravne na Koroškem
- Osnovna šola Kanal
- Osnovna šola Mladika Ptuj
- Osnovna šola III Murska Sobota
- Osnovna šola narodnega heroja Rajka Hrastnik, POŠ Dol pri Hrastniku
- Osnovna šola Partizanska bolnišnica Jesen Tinje
- Osnovna šola Podgorje pri Slovenj Gradcu
- Osnovna šola Prežihovega Voranca Ravne na Koroškem
- Osnovna šola Radlje ob Dravi
- Osnovna šola Radlje ob Dravi, POŠ Remšnik
- Osnovna šola Ribnica na Pohorju
- Osnovna šola Rudolfa Ukoviča Podgrad
- II. Osnovna šola Slovenska Bistrica
- Osnovna šola Srečka Kosovela Sežana
- Osnovna šola Šmartno na Pohorju
- Osnovna šola Šoštanj
- I. Osnovna šola Žalec, POŠ Gotovlje
- II. Osnovna šola Žalec
- Ekonomska gimnazija in srednja šola Radovljica (EGSŠ)
- Srednja šola Muta

Domen Razpotnik: *INVALID (linorez), 7. r., OŠ narodnega heroja Rajka Hrastnik, POŠ Dol pri Hrastniku; mentorica: Mira Marinko*

Blažka Kunc, Tjaša Obretan

9. r., OŠ Črna na Koroškem; mentorica: Milena Mesner

INVALIDI MED NAMI

Invalidi – kdo so? Ljudje s fizično ali psihično okvaro? Da, oboje. Toda invalidno je lahko tudi naše obnašanje, če gre mimo norm in vrednot, ki naj bi jih ljudje cenili.

V Sloveniji živi skoraj 170.000 invalidov. Marsikdaj postane kdo invalid zaradi lastne neumnosti, ker se igra z življenjem, je nepreviden na cesti ... Drugo pa je, če se človek rodi tak ali ga pozneje prizadene kakšna bolezen. Pa zdravila? Navadno jih ni. Le lastna volja in pomoč drugih jim lahko lepšata življenje.

Invalidom skušamo pomagati po najboljših močeh. A ne vsi. Brezsrčneži se celo norčujejo iz njih, čeprav nikoli ne več, kaj lahko doleti tebe. Zato stran z grdimi mislimi. Invalidi marsičesa ne morejo narediti sami. Nekateri organizacije imajo prilagojena delovna mesta zanje, dobijo se pri-

pomočki, ki jim lajšajo vsakdanjost. A vseeno potrebujejo nekoga ob sebi. Potrebujejo spodbudo. Mogoče najbolj trpijo psihično, ko vidijo, česa vsega ne morejo narediti.

Imela sem sosedo invalida. V prometni nesreči je utrpel tako hude poškodbe, da so mu morali odrezati obe nogi. Kupili so mu električni invalidski voziček, priredili stanovanje, da bi lahko bil čim bolj samostojen, a vsega mu le ni uspelo narediti. Tega se je zavedal, zato je vedno prijazno sprejel pomoč koga drugega. Večkrat sem mu prinesla živila iz trgovine, mu pomagala, se z njim pogovarjala. Pomislite, celo življenje mu je uničil »pametni« voznik na cesti!

Moj sosed je letos umrl. Še vedno živi v meni spomin nanj.

Hana Munih

7. r., OŠ Kanal; mentorica: Suzana Kavčič

KO DAJEM, TUDI DOBIVAM

Večina družin si lahko svoj vsakdan načrtuje svobodno brez omejitev, vendar so okoli njih tudi družine, ki jim je znamenovana pot življenja s člani, ki potrebujejo pomoč.

Živim v sozeski, kjer smo prebivalci različne narodnosti, verskega prepričanja in načina življenja. Med njimi je družina, v kateri je fant, ki je nekaj let starejši od mene. Življenje ga je priklenilo na invalidski voziček in je odvisen od pomoči drugih članov družine, ki so z njim potrpežljivi in komunikativni. Njegovi starši si prizadevajo, da bi ga čim bolj vključili v okolje in družbo. Velikokrat so za to potrebna tudi finančna sredstva.

Pred leti je bila fantova največja želja, da bi kupili električni invalidski voziček, saj bi s tem postal samostojnejši. Za

nakup tega pripomočka je bil njihov mesečni dohodek preskromen. Čutili smo, da lahko s svojimi dejanji pripomoremo k izpolnitvi želja. Čeprav je naš svet včasih očr-njen, se je našlo nekaj ljudi, ki so prijazno darovali za novo pridobitev.

Srečujem ga vsak dan in od njega dobivam več, kot dajem – nasmešek in srečo na njegovem obrazu. Vsakokrat pa se sramujem mišljenja o invalidih, ki me je obdajalo pred leti.

Sedaj se šele zavedam, da se človek ne rodiš, temveč človek postaneš.

Živa Brumen: POMAGAM BABICI, 2. r., OŠ Mladika Ptuj; mentorica: Sonja Plajnšek

Gašper Jesenk: TELEFONIST, 1. r., I. OŠ Žalec, POŠ Gotovlje; mentorica: Zdenka Virant

Lovro Belovič

6. r., OŠ Podgorje pri Slovenj Gradcu; mentorica: Helena Korat

SPIS O INVALIDIH

Invalidi so ljudje, ki imajo trajno telesno ali duševno okvaro, ki je z zdravljenjem ni mogoče pozdraviti. Imajo veliko težje življenje od zdravih ljudi. Vzroki, da človek postane invalid, so zelo različni. Lahko se rodi z okvaro, zboli ali se poškoduje.

Med nami je veliko invalidov. Tudi jaz imam sestrično, ki je zelo hudo prizadeta. Zdravniki so rekli, da bo slepa, ne bo mogla hoditi in tudi ne govoriti. Ko smo to izvedeli, smo bili vsi zelo žalostni. Zanja in njena starša je življenje postalo zelo težko. Veliko časa preživljajo v bolnišnicah. Kadar

gredo na sprehod, je na njihovi poti veliko ovir. Povsod so stopnice, robovi in druge stvari. Z vozičkom težko pridejo do banke, pošte, trgovine. Kjerkoli se pojavijo, jih vsi začudeno gledajo in želijo izvedeti, kaj je narobe. Na avtomobilu imajo posebno nalepko z oznako invalida. S to nalepko lahko parkirajo na posebej označenih parkiriščih. Invalidi imajo tudi svoja stranišča, kamor se lahko pripeljejo z vozičkom.

Vedno, kadar srečam invalida, pomislim na to, kakšno srečo imam, da sem zdrav.

Anamarija Mežnar

5. r., OŠ Šoštanj; mentorica: Sonja Bric

INTERVJU Z INVALIDKO ANICO MEŽNAR

Rada bi vam predstavila svojo teto Anico. Rojena je bila leta 1959. Zdaj je stara 52 let. S svojo mamo živi v Florjanu pri Šoštanju. Tam živim tudi jaz in moja družina. Anica zelo rada poje, šiva, igra klavir in se zabava s svojimi prijatelji. Naučila me je veliko stvari. Ena od teh je tudi reševanje križank. A moja teta je invalidka, zato sem ji postavila nekaj vprašanj.

Kako se počutiš kot invalidka?

Ker sem invalidka že od majhnega, sem sprejemala to kot samoumevno. Seveda se v najstniških letih začneš spraševati, zakaj ne moreš početi tega in onega. V tebi je jeza in se prepiraš s svojo usodo. Na koncu vidiš, da nič ne pomaga. Da pač moraš sprejeti stanje tako, kot je.

Kakšne težave imaš z zdravjem in kako jih premaguješ?

Teh težav je kar veliko. Najmanjše so stalne bolečine sklepov in teh je kar nekaj; enkrat en sklep bolj boli, drugič drugi. Potem je tu negibljivost, ki se z leti stalno povečuje in me ovira pri vseh opravilih. Tako si pri oblačenju pomagam s pripomočki, bergle mi služijo pri hoji, voziček pa me zapelje na večje razdalje.

Nekateri ljudje invalide zavračajo. Je tudi tebe kakšen človek kdaj zavrnil, se te izogibal ali se ti posmehoval? Kakšni občutki so se takrat rojevali v tebi?

Moram reči, da se mi to skoraj nikoli ni zgodilo. Vedno so me sprejemali kot sebi enako. V šoli so mi pomagali, sošolka mi je celo osnovno šolo nosila torbo in me spremljala, tako da imam lepe spomine. Seveda pa so povsod zvedavi pogledi in vprašanja, ki se jih naveličaš. Vendar je tega zadnja leta manj. Ker ljudje že tudi bolje sprejemajo drugačnost.

Nekateri so invalidi že od rojstva, drugim se zgodi nesreča, tretjim pa ... Zakaj si ti postala invalidka?

Rodila sem se kot zdrav otrok, nato sem bila pri šestih mesecih cepljena proti otroški paralizi. To cepivo (mogoče premočno) mi je porušilo imunski sistem in povzročilo izbruh bolezni *revmatoidni artritis*. To je bolezen sklepov, kjer nastajajo vnetja, bolečine, otekline in deformacije. Začelo se je z visoko temperaturo, potem sem bila po različnih bolnišnicah kar štiri leta. Ker zdravljenje ni bilo uspešno, sta me starša kot nepokretno in odpisano deklico vzela domov, kjer pa sta me z razgibavanjem in masažami postavila na noge.

Je v tvojem življenju kaj, kar bi spremenila? Kako ocenjuješ svoje življenje? Ali imaš morda kakšen nasvet za nas, mlade?

Moram reči, da mi je lepo, a mogoče bi bilo lepše v lastnem stanovanju, z lastnim prevozom bi bila bolj svobodna in neodvisna. Mladim bi želela več prostega časa, da bi se sprostili v naravi, z igro, delo in druženjem. Pa ne bojte se invalidov, drugačni smo le na zunaj, v srcu pa isto čutimo kot zdravi.

Draga teta, povej mi odkrito, ali so invalidi lahko srečni? Kaj te osrečuje, kaj tvoje življenje dela polno in kaj si želiš v prihodnosti?

Seveda, tudi invalidi smo srečni. Če si zadovoljen s tistim, kar imaš, in nimaš preveč nedosegljivih želja, naši dnevi zanjso biti tudi polni sonca. Odvisno je, kako vsak dan posebej usmerjaš svoje misli. Če si pozitiven, si srečen, vendar vedno tudi ne gre.

Osrečuje me narava, glasba, topli odnosi z ljudmi, druženja s prijatelji in še veliko drugih stvari, ki jih ne morem vse naštet. V prihodnosti pa si želim, da bi bilo čim manj trpljenja.

Zahvaljujem se ti za odkritosrčne odgovore in ti želim čim več srečnih in veselih dni.

Lea Uršič

2. l., EGSŠ Radovljica; mentorica: Ana Berčon

MNENJA O INVALIDNOSTI

Poleg svojega mnenja bom dodala tudi nekaj razmišljanj svojih prijateljev, ki so z veseljem povedali svoja mnenja in jih želijo deliti z drugimi, našimi vrstniki in tudi ostalimi starostnimi skupinami.

Menim, da so invalidne osebe popolnoma običajni ljudje, le da so bolj tesno ujeti v svoje fizično telo. Oni vedo, kaj pomeni vztrajati, prav gotovo še bolj vedo, kaj je ljubezen do življenja samega. Vedo, da sprejeti samega sebe pomeni več kot le sprejeti svoj videz. Že zelo zgodaj se morajo soočiti s tem, kdo zares so in v tej smeri so dejansko mogočni. Priznam, da do tega natečaja tudi sama nisem veliko razmišljala o tem. Že sama misel na to, da bom intervjuvala invalidno osebo, se mi je zdela strašna. Ves čas sem mislila, da bom to osebo prizadela ali preveč drezala v stvari, ki so njo samo morda v preteklosti prizadeli, a kaj kmalu sem začela spremljati svoje misli in ugotovila, da gre za prikriti predsodek. Čeprav sem hotela biti samo previdna, sem dejansko pustila, da me usmerja predsodek, ki se ga sprva niti nisem zavedala. Zakaj bi na njih gledala drugače? Navsezadnje gre za intervju o življenju in vsak od nas ima za seboj obdobja, dogodke, izkušnje, ki so nas prizadele!

Invalidnost je sicer dejstvo, a znotraj odnosa do tega dejstva je le predsodek, oznaka, naziv, ki se popolnoma nič ne razlikuje od ostalih predsodkov. Invalidne osebe nas učijo, da je tisto, kar je zares pomembno, v našem srcu in ne v umu ali na fizični ravni. Tisti, ki so sami s seboj razčistili, bi nas lahko naučili ogromno, a menim, da nimajo dovolj možnosti. Javnost premalo udejanja težnjo k zmanjšanju predsodkov in spodbujanje pozitivnega razmišljanja o vsem skupaj. Veliko bi se lahko tudi naučili od staršev invalidnih oseb, oni so tisti, ki jih iskreno sprejemajo z brezpogojno ljubeznijo in enakopravnostjo.

Tudi sama naj bi bila v registru invalidov, vendar na povsem rahli stopnji. Imam drugačno obliko stopal in poškodovane živčne spletke v nogah, kar povzroči probleme z ravnotežjem in nezmožnost nekaterih gibov. To zahteva, da pri hoji ves čas razmišljam, kako bom položila nogo, kaj bom imela obuto. Če se dotaknem vsakdanjega pri-

mera, včasih me stisne v želodcu, ko v izložbi ogledujem čudovite čevlje, za katere vem, da jih ne bom mogla nikdar obuti, lahko grem le mimo njih do police z športnimi copati, ki ustrezajo mojim stopalom. To je res tista skrajna malenkost, pa mi je bilo zaradi nje nekaj časa težko. A zdaj se le nasmehnem in sem hvaležna, da so moje težave tako malenkostne. Kako bi se lahko sprijaznila s čim hujšim? Zelo težko! Svoje boleznim zdaj ne smatram za nekaj negativnega ali nenavadnega, saj mi že v splošnem fizična raven česar koli zelo malo pomeni. Edina stvar, ki lahko vpliva name in na moj odnos do drugih, je ljubezen, čeprav sem morala skozi težavno obdobje, da sem se tega naučila in tako je prav.

Dragi moji, invalidnost je ena izmed najbolj spoštovanja vrednih področij in znotraj tega najbolj močnih, plemenitih ljudi!

Žan Lenartič

6. r., OŠ Bakovci; mentorica: Marija Antolin

INVALIDI

Invalidi, invalidi
so taki kot mi,
so radi svobodni
kot mi.

Invalidi, invalidi
nas marsikaj naučijo,
kako imeti in širiti
pozitivno energijo.

Invalidi, invalidi
v naši bližini,
ohranjajo nas
v srčni toplini.

Tjaša Žnidar

3. l., Srednja šola Muta; mentorica: Andreja Breznik

ŽIVLJENJE NE PRIZANAŠA

Pisalo se je leta 1996. Sneg se je počasi, vendar učinkovito topil. Zima se je počasi poslavljala. Posijalo je najbolj željno sonce, ki je nežno božalo še zadnje kupčke snega. Bližal se je najlepši letni čas, ko vse ozeleni in se razcveti. Ko začnejo ptički žvrgoleti in živali pokukajo iz svojih toplih zavetij na plano ter se podajo novim dogodivščinam naproti.

Natančno dvanajstega marca je sreča posijala v družini iz Slovenj Gradca, ki je povila svojega prvorojenca. Mami Alenki in očetu Cirilu se je rodil deček z imenom Timotej. Po opravljenem pregledu je imel deček dovolj kilogramov, pa tudi v višino je bil primeren za novorojenčka. Z njegovim zdravjem je bilo vse v redu, zato sta bila odpuščena peti dan. Do četrtega meseca starosti niso opazili sprememb ali kakršnih koli težav.

Pri štirih mesecih in pol je bil prvič cepljen, kot je vsak otrok v starosti štirih mesecev. Kakšen mesec po prvem cepljenju so se začele težave. Ponoči ni imel mirnega spanja kot prej, saj se je neprestano prebujal in jokal. Najprej so mislili, da je to čisto normalno pri otrocih takšne starosti, vendar so se težave počasi začele kazati navzven ter se postopoma stopnjevale. Ugotovili so, da se deček ne razvija kot ostali sovrstniki. Ker pri devetih mesecih še ni sam sedel in ni imel svoje pokončne drže, so mu zdravniki predpisali fizioterapijo. V upanju, da bo šlo vse na bolje je imel redne preiskave in fizioterapijo z vajami tudi doma.

Pri svojem drugem letu se mu stanje ni izboljšalo. Še vedno ni mogel hoditi, glava mu je upadala, pa tudi izgovarjati ni mogel. To je bil za starše velik udarec in najtežje ob-

dobje, ko sta izvedela, da so na podlagi različnih raziskav ugotovili, da gre za cerebralno paralizo.

Zdravniki so mu predpisali terapije v Novi Gorici, z namenom, da bi mu šlo na bolje. Ker se do sedmega leta starosti ni izboljšalo, so mu predpisali operacijo ahilove tetive z namenom sprostitve mišic. Operacija k stanju ni dosti pomagala, zato so se morali sprijazniti s kruto resnico, da Timotej ne bo nikoli shodil.

S pomočjo sorodnikov, ki so staršem v hudem času stali ob strani, so dečku kupili elektronski invalidski voziček.

Z osmimi leti so mu omogočili tudi šolanje v Kamniku, kamor je prihajal s kombijem društva Sonček. Osnovno šolo je lani tudi uspešno zaključil.

Pri svojem 15. letu se je vpisal v srednjo šolo, in sicer za pomožnega administratorja. Za šolanje uporablja prilagojen prenosni računalnik. Upam, da bo šolanje uspešno zaključil in izpolnil svoje največje želje.

Čeprav Timotej verjetno ne bo shodil in normalno govoril, ima neverjetno željo in voljo po uspehu in tudi takšno življenje mu ne more preprečiti veselja do tega.

Kljub težkemu obdobju se je družina postavila na »noge« in se odločila še za dva otroke. Tako je dobil Timotej še sestrico Karin in kasneje še bratca Žana, kar je občudovanja vredno. Drug brez drugega ne morejo, zato jim je v nedeljo kar malo težko, ko se mora Timotej posloviti in za čez teden oditi v Kamnik, kjer se trenutno šola.

V življenju je toliko dobrin, vendar njim največ pomenijo sreča, ljubezen drug do drugega in seveda zdravje. Če bi vsi ravnali tako, bi bilo življenje, kljub drugačnosti nekaterih, lepše.

Ana Vita Urh: (lepljenka), 8. r., OŠ Ribnica na Pohorju; mentorica: Nevenka Kutin

Nuša Krel

6. r., OŠ Bakovci; mentorica: Marija Antolin

POGOVARJALA SEM SE Z INVALIDOM PARAPLEGIKOM

Velikokrat razmišljam o ljudeh, kako smo si pravzaprav različni. Razlikujemo se po starosti, velikosti in po značajih. Med nami pa živijo tudi ljudje, ki so invalidi.

Tudi v naši soseski živi invalid Bojan. Bojanova zgodba je zgodba čisto zdravega dečka v najstniških letih, ki mu je nesreča z motorjem popolnoma spremenila življenje. Postal je invalid. Njegove noge so postale voziček, ki mu je postal nepogrešljiv spremljevalec. Pri sedemnajstih letih se je moral soočiti s številnimi težavami in preizkušnjami. Po poškodbi je z veliko truda uspešno opravil rehabilitacijo in kmalu postal samostojen v vseh vsakdanjih opravilih. Zaradi številnih ovir je šolanje moral nadaljevati tako, da je opravljal samo izpite.

Danes je Bojan star osemindeset let. Z invalidnostjo se spopada že enaintrideset let. Poleg tega, da si je ustvaril družino, je veliko svojega časa namenil igranju namiznega tenisa, kar ga je ohranilo tudi v dobri kondiciji. Kot invalid meni, da v domačem kraju in okolici ni dovolj dobro poskrbljeno za invalide.

Mladim svetujem, naj bodo previdni v prometu in pri športih.

Bojanova zgodba je zgodba enega od številnih invalidov, ki se vsak dan srečujejo z ovirami, ki se vsem nam sploh ne zdijo pomembne.

Lea Medvešek

7. r., OŠ Kanal; mentorica: Suzana Kavčič

NEZGODA

Nesreča nikoli ne počiva,
En sam nepremišljen korak ti
Zdravje popolnoma prekriža.
Gledati moraš naprej, si
Obljubiti in nekaj zapomniti:
Da življenje je kratko,
Alepo in sladko.

Lavra Videčnik

7. r., OŠ Šoštanj; mentorica: Sonja Bric

MOŽ S PLAŽE

Prejšnji mesec smo bili s starši in bratom na morju. Tam smo vsakodnevno videvali invalida na invalidskem vozičku.

V sredo sem sedela na blazini in ga opazovala. Zasmilil se mi je zelo, kajti mi vsi smo se lahko kopali in se oblivali z vodo, on pa se ni mogel ne oblivati kaj šele kopati. In to v taki vročini, da bi se usedla v morje ledenih kock, on pa ni mogel v vodo. Med premišljevanjem sploh nisem opazila, da invalida naenkrat ni bilo nikjer več. Zbala sem se, da je padel v vodo ali pa da ga je kdo ugrabil in ga sedaj izsiljuje za denar. A na srečo sem se ozrla naokoli. Opazila sem ga, kako se muči, ko poganja invalidski voziček navzgor po bregu, ki vodi do apartmajev. Hitro sem poskočila na noge, stekla za njim ter mu pomagala po hribčku navzgor. Ko sem ga potiskala proti vrhu, se mi je na ustih ustvaril nasmešek, kajti lahko sem pomagala invalidu. Brez mene bi to zelo težko opravil. Ko sva prišla na vrh brega, se mi je mož nasmehnil, me rahlo in nežno stisnil za roko in mi rekel hvala. To mi je pomenilo toliko kot, kot ... sploh ne morem opisati svojih čustev. Toplo in prijetno mi je bilo pri srcu, zdelo se mi je, da bi lahko poletela kot ptica, tako svobodno sem se počutila. Vsak, ki mi je do sedaj rekel hvala, ni bil tako iskren kot ta invalid. Ko so njegovi svojci videli, da sem mu pomagala priti do apartmaja, so se razveselili in invalidova žena je rekla: »Zelo sem vesela, da obstajate še tako dobri ljudje, ki pomagajo invalidom.« Po prijetnem druženju z novimi znanci, seveda tudi z mojimi starši in bratom, sem moža vprašala, zakaj je postal invalid. Odgovoril mi je, da je natanko pred 15 leti, na tej plaži, na kateri sem jaz danes skakala, skočil s pomola in zaradi nizke vode utrpel težke poškodbe. Zato sedaj ne more več hoditi, premikati rok in govori nekoliko nerazločno. Ko sem to poslušala, so mi solze navrele v oči. Sploh si nisem mogla predstavljati, da je bil on včasih takšen kot mi vsi drugi.

Prav ob njem sem spoznala, kako dragoceno je zdravje, tisto, česar se ne zavedamo, dokler ga imamo. Prej o tem nisem niti razmišljala. Ta dogodek se mi je vtisnil globoko v srce in me zaznamoval za vedno. Vedno bom namreč znala ceniti drugačnost ljudi, ki jih dnevno srečujemo, a si zanje vedno vzamemo premalo časa.

Tanja Gregoran

5. r., OŠ Bakovci; mentorica: Dragica Smodiš

INVALIDSKI VOZIČEK

Invalidski voziček drvi gor in dol.

Na cesti se ustavi,
da naloge vse opravi,
nato domov oddrvi
in invalide na voziček naloži.

V bolnišnico pohiti
in bolnike tam odloži.
Od hiše do hiše drvi
in vedno bolnike razveseli.

Danes rojstni dan ima,
polno hišo daril dobi,
med njimi nove gume so.

Zdaj ves srečen je,
zdaj še bolj drvi
in hopsa sem in tja hiti.

Eva Orter: (lepljenka), 8. r., OŠ Ribnica na Pohorju; mentorica: Nevenka Kutin

Nastja Mihelak: NARAVA VIDI SLEPE, 9. r., OŠ Partizanska bolnišnica Jesen Tinje; mentor: Rok Dragič

Tanisa Pipan

8. r., OŠ Srečka Kosovela Sežana; mentorica: Sandra Furlan

NE BOJTE SE DRUGAČNIH ...

Pri novinarskem krožku smo se pogovarjali o invalidnih. Zato sem se odločila za intervju z Nives Guštin, invalidko, ki jo poznam že od mladih nog. Obiskala sem jo na njenem domu v Sežani.

Živjo Nives. Če dovoliš, bi ti zastavila nekaj vprašanj. Najprej me zanima, ali si že od svojega rojstva na invalidskem vozičku ali se ti je zgodila kakšna nesreča ali si imela kakšno bolezen?

Lep pozdrav tudi tebi. Vzrok invalidnosti je bila bolezen takoj po porodu, ki je bil prezgoden.

Ali se spomniš, kako si se počutila v otroštvu in v času odraščanja?

V otroštvu je bilo lažje, ker sem bila vse otroštvo in tudi nekaj mladosti v Zavodu za usposabljanje invalidne mladine v Kamniku. Tam so me naučili vse, kar je potrebno za življenje zunaj. Ko pa sem prišla domov ... Ta drugi del vprašanja je veliko težji. Na začetku sem se počutila, kot da sem padla z lune, ker so me ljudje čudno gledali, potem sem se počasi navadila, našla svoj način, kako ljudem dopovedati svojo invalidnost, ker se da živeti.

V katero šolo si hodila? Ti je v spominu ostalo kaj posebnega iz tistih časov?

Hodila sem v Zavod za usposabljanje invalidne mladine v Kamniku. Kaj se posebej spomnim? Morda to, kar vam osnovnošolcem manjka: že od samega začetka so nas strogo učili osnovnih vrednot, zahvaljevanja, tega, da znamo prositi in da ljudi opozorimo na to, kar na tem čudnem svetu ni prav.

Kako pa te sprejemajo ostali ljudje?

Recimo, da je nekoliko boljše kot nekoč. Ima pa večina še vedno veliko predsodkov do nas drugačnih. Bojijo se

pristopiti in vprašati, s čim in kako nam lahko sploh pomagajo.

Kaj si počela v mladosti in s čim se ukvarjaš sedaj?

V mladosti sem se predvsem učila povsem osnovnih stvari, ki so potrebne za življenje. Obiskovati sem morala tudi logopedinje, fizioterapevte, delovne terapevte, psihologe, ortopede in podobne strokovnjake, da so mi pomagali na tej poti reševati različne težave, zdravstvene, pa tudi v okolju. Kaj pa zdaj počnem? Predvsem delam v prostovoljskih organizacijah otrok in mladostnikov. Zanimam se za problematiko pubertetnikov, pa veliko opazujem in obiskujem naravo, starostnike. Sem tudi v misijonski skupini, kjer spoznavamo druge kulture, ljudi, ki se ukvarjajo z ljudmi na robu. Tam se učimo tudi tega, kaj pomeni biti reven in živeti brez hrane. Drugače pa me zanima veliko stvari v življenju in upam, da vam bom s temi odgovori podala vsaj nekaj dobrega, da vas bo moja drugačnost obogatila.

Kako pa najraje preživiš prosti čas?

V naravi, med ljudmi, v knjižnici, v kulturnem domu, če je kaj zanimivega, na soncu. Odzovem se na razna povabila, predvsem pa se moram skozi dan veliko truditi in boriti, da pridem do želenih stvari.

Kaj pa bi sporočila nam šolarjem?

Ojoj ... Veselite se vsakega dneva posebej, ki vam je darovan. Ne bojte se drugačnih, stopite k nam in nas vprašajte vse tisto, kar vas zanima, ker le tako postajamo eno, postajamo prijatelji in nič drugačni v tej, v narekovajih, normalni družbi.

Kaja Topolovec: TUDI INVALIDI SE ZABAVAJO, 3. r., I. OŠ Žalec, POŠ Gotovlje; mentorica: Zdenka Virant

Melanie Tivadar

6. r., OŠ Bakovci; mentorica: Marija Antolin

BO BEATRIS DOBILA SLUŽBO?

Doma sem v Bakovcih. Stara sem enajst let. Imam sestrično Beatris, ki je invalid.

Beatris se je rodila majhna, saj je tehtala le 1500 gramov. Zato so jo dali v inkubator, kjer pa ni bilo brez zapletov. Čez dober teden so opazili, da Beatris več ne sliši. Kljub temu je Beatris lepo odraščala, le govoriti ni mogla, ker ni slišala. Ko je bila stara šest let, so jo starši odpeljali v bolnišnico v sosednjo državo Avstrijo. Tam je bila operirana in dobila slušni aparat. Pri osmih letih je šla v posebno šolo v Maribor. Uspešno je končala osnovno šolo in še srednjo šolo. Ljučila se je za slaščičarko.

Sedaj je stara dvaindvajset let, vendar službe ne more nikjer dobiti. Doma dela v kuhinji in čaka, če bo kdaj dobila službo, ker bi rada bila samostojna, da bi imela svoj denar in ne bi bila odvisna od svojih staršev.

Bo Beatris dobila službo?

Larisa Krajnik, Lea Medvešček

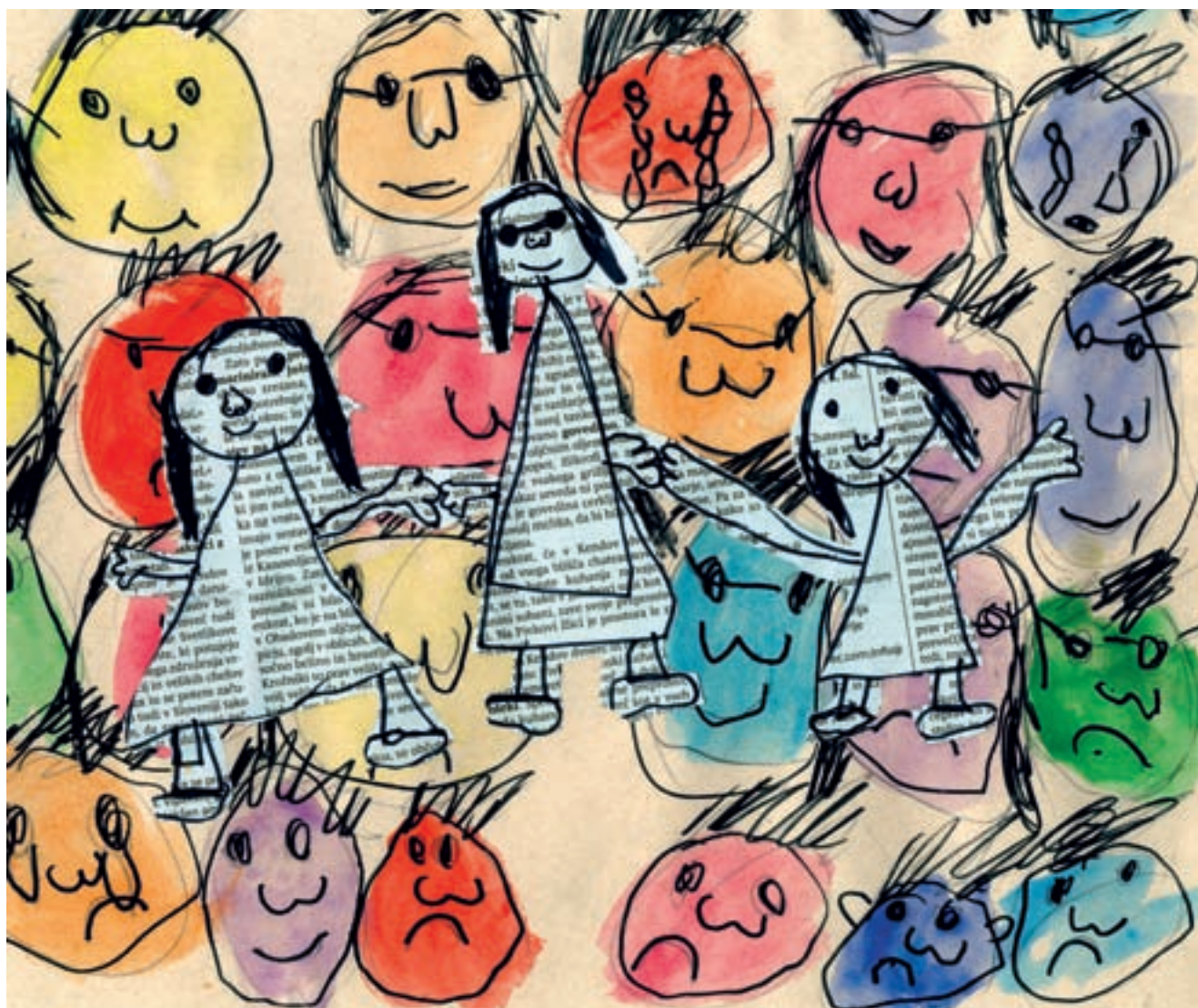
7. r., OŠ Kanal; mentorica: Suzana Kavčič

VEČ KOT DAJEM, VEČ IMAM

Ko sem te spoznal,
sem imel prav,
da nekaj posebnega si,
to sem tudi rekel ti.

Četudi nisi tak kot mi,
naj se ti ne zdi,
da manj vreden si.

Več kot dajem,
več imam,
to si me naučil sam.

Rebeka Luskar: SLEPA DEKLICA PLEŠE, 1. r., I. OŠ Žalec, POŠ Gotovlje; mentorica: Zdenka Virant

Maja Kresnik, Laura Smogavec, Anja Leva
8. r., OŠ Partizanska bolnišnica Jesen Tinje; mentorica: Marjetka Mlakar

Z NASMEHOM V NOVI DAN

Življenje moje sestre ... razmišlja Laura ... je bilo drugačno že ob rojstvu, saj se je rodila s cerebralno paralizo, zaradi česar je gibalno ovirana in hodi s pomočjo hodulje. Čeprav bi kdo pomislil, da je uboga in sama ne zmore ničesar, je ravno nasprotno. Je zelo aktivna in počne marsikaj. Študira na Fakulteti za socialno delo v Ljubljani, je novinarka na spletni strani in ima zelo rada glasbo. Pred leti je izdala svojo prvo knjigo z naslovom Pasti ljubezni. V prostem času napiše tudi kakšno pesem, v načrtu pa ima posneti svojo prvo skladbo. V prihodnje ima še veliko načrtov in upam, da ji bo uspelo doseči svoje cilje. Pri vsem tem ji stoji ob strani družina, v Ljubljani pa tudi Društvo študentov invalidov Slovenije.

Omenjeno društvo deluje v Ljubljani in pomaga študentom pri izvajanju njihovih interesov in aktivnosti.

Vsem članom nudijo brezplačen prevoz s prilagojenimi vozili, brezplačno uporabo računalnikov, brezplačno fotokopiranje, študijsko literaturo in še veliko drugega. Društvo organizira razne izlete in skupinska srečanja. V njem delajo predvsem prostovoljci, ki imajo podobne izkušnje oz. različne stopnje invalidnosti. Študentom pomagajo na poti od doma do šole ter do prevoznih sredstev.

S sošolkami smo razmišljale o pomoči invalidnim osebam. Bile smo kar enotnega mnenja. Vse imamo dobro razvit čut za pomoč ljudem, zato bi v življenju rade pomagale ljudem v obliki prostovoljnega dela. Obiskale bi jih, se z njimi pogovarjale, da bi lahko delili svoja bremena z nami in jim pomagale premagovati težave. Osebe, ki so drugačne, imajo veliko vrlin, dajo nam lahko veliko lepega, če jim znamo prisluhniti.

Na ljudi s posebnimi potrebami oz. invalide gledamo kot na povsem zdrave ljudi, ki so potrebni naše pomoči in prijaznih besed.

Aneja Žižek

4. r., OŠ Bakovci, POŠ Dokležovje; mentorica: Metka Behek

TETA KATA

Teta Kata je izgubila svoje starše v prometni nesreči. Poškodovana je bila tudi ona. Odvzeli so ji glasilke. Zato jo je moja babica vzela k sebi.

Teta Kata ne more govoriti. Ko se smeji, pokaže, da nima zob. Naučili smo se sporazumevati na drugačen način. Kadar kaj želi, nam to pokaže z rokami. Ko je lačna, vzame krožnik in ga pokaže babici. Ker je tudi gluha, je ne moremo nič vprašati. Če hočem vedeti ali je žejna, stisnem pest, jo prislonim k ustom in se nagnem nazaj. Če je žejna, prikima, če pa ni, pa odkima. Kadar je sama, večkrat pride gor k nam. Kadar sem žalostna, me objame in potolaži.

Ko ima rojstni dan, se najbolj razveseli plišaste igračke. Kadar gre ven, jo vedno nekdo spremlja.

Jaz si zelo želim, da bi teta Kata še kdaj govorila.

Eva Cehtl: SLIKARKA BREZ ROK, 9. r., OŠ Partizanska bolnišnica Jesen Tinje; mentor: Rok Dragič

Jaka Velušček, 1. r., OŠ Kanal; mentorica: Nadja Pliberšek

Lucija Skarlovnik

1. I., Srednja šola Muta; mentorica: Anica Ačko

SREČNA SEM, KER LAHKO POMAGAM

Velika skrivnost življenja je, da je res kaj vredno le tisto, kar naredimo za druge in nam oni vračajo. Ampak tega se vedno ne zavedamo in mislimo le na sebe in materialne dobrine; na tiste majhne stvari, ki pa nekemu spremenijo življenje in je zanj potrebno narediti nekaj čisto majhnega, pozabimo.

Večkrat sama kot najstnica pomislim, kako bi pomagala ljudem, ki se jim je življenje obrnilo na glavo. Včasih se ljudje sprašujemo, kaj sploh pomeni biti zdrav, zadovoljen in uživati zares pravo življenje. Nikoli pa ne pomislimo, kaj imamo in kaj bi lahko delili z drugimi. Če se v mislih postavim samo za trenutek v vlogo človeka, ki je invalid, se mi zdi, da sploh ne bi mogla živeti takšnega življenja. Veliko sočutje gojim do ljudi, ki so invalidi že od rojstva. Zelo pa me prizadene usoda ljudi, ki se jim življenje spremeni v trenutku zaradi nesreče in bolezni.

Življenje invalidov mi je blizu, saj imam sosedo in prijateljico Lijo, ki je že od rojstva invalid in je popolnoma nespo-

sobna za samostojno življenje, saj potrebuje štiriindvajseturno oskrbo. Lija je že kot dojenček zbolela in potem v odrasčanju bila priklenjena na invalidski voziček. Šolo je obiskovala nekaj časa v Mislinji, nato pa zaradi težav nadaljevala šolanje v Kamniku. Večkrat, ko me vidi, me povabi, da pridem k njej, se kaj pogovoriva, jo peljem na sprehod in se skupaj zabavava. Zelo rada grem k Liji in ji krajšam dolge ure in dneve. S tem dajem njej, ki si ne more od življenja vzeti tisto, kar ji ponuja, ker je nemočna in drugačna. Skušam ji ponuditi svoj delček tega, kar meni življenje ponuja in si jemljem včasih z veliko mero neodgovornosti in nehvaležnosti. Res bi mi bilo hudo, če ji ne bi vračala dobrote, ki mi jo daje ona. Ko vidim, da lahko človeku pomagam, ga razveselim, mislim, da je takrat moja duša napolnjena z obsijanim soncem nad morjem, če se izrazim bolj poetično. Od Lije lahko jemljem le dobro, kaj slabega mi ona ne more ponuditi, ker je drugačna od nas. Nikoli ne pomisli na slabe stvari, bori se za življenje, čeprav je težko in je v njem veliko odrekanih. Prikrajšana je za veliko stvari.

Nikoli se ne zavedamo, kaj od življenja dobivamo, sprejemamo in malokdaj vračamo. Marsikdo pa sam izziva usodo in postavlja svoje življenje na kocko. To so stvari, ki te zaznamujejo.

Nuša Lukač

5. r., OŠ Bakovci; mentorica: Dragica Smodiš

PROSTOVOLJKA BOM

Če bi bila prostovoljka, bi lahko pomagala raznim invalidom, ki imajo vsak svojo težavo.

Mnogi so imeli nesrečo in so si poškodovali nogo ali roko, nekateri so gluhi in slepi že od rojstva. Kot prostovoljka bi tem invalidom lahko pomagala in jim s tem olajšala njihovo življenje. Invalide na vozičku bi potiskala vsak dan na en kratek sprehod, slepim invalidom bi brala zgodbe in kakšne vesele pesmi, gluhe invalide pa bi zabavala s kakšnimi nemimi filmi. Za mlajše invalide bi predvajala risanke. Velikokrat bi z invalidi šla na izlet, da bi se invalidi počutili dobro, družabno in sproščeno. Zgradila bi tudi zgradbo, v kateri bi lahko invalidi živeli, vsak v svoji sobi. To bi bil njihov novi dom. Za invalide bi bilo vse poskrbljeno.

Prostovoljka želim biti zato, da bom delala z invalidi, ki so malo posebni, a zato niso nič drugačni kot mi.

Nuša Kaučič

7. r., OŠ Bakovci; mentorica: Olga Hodošček

KO NEKAJ DAM

Ko nekaj dam,
se počutim, kot da nekaj več veljam.
Prejemniku pa je toplo pri srcu
in dobi novo energijo za življenje.

Prostovoljci nas spomnijo,
da je dajanje izredno pomembno.

Ko nekaj podariš,
vedno iskrico upanja zbudiš.

Ne podari nikomur nikdar,
česar ne želiš si sam.
Sovražnih pogledov in zmerjanja
namreč ni lepo sprejemati.

Ni lepšega občutka
kot občutek, ko nekomu nekaj daš.
Takrat še sam dobiš
srečo, veselje in kar si želiš.

Vid Kuzmič

8. r., OŠ Radlje ob Dravi; mentorica: Cvetka Vidmar

KAJ DAJEM IN KAJ DOBIM

V Sloveniji živi skoraj 170 tisoč invalidov. Kljub številnim prizadevanjem in spremembam na boljše so še vedno zapostavljeni. Zaradi težje mobilnosti in posledično osamljenosti posamezniki, po mojem mnenju, najbolj potrebujejo pomoč, kot sta druženje in pogovor za njihov lepši vsakdan. Še vedno v nekaterih mestih in v trgovskih centrih, lokalih in drugih objektih obstajajo ovire za dostop invalidom. Premalo se zavedamo, da nizka stopnica nam ne pomeni niti ovire, za invalida pa je velika prepreka, saj se njegova pot tam konča. Prav tako se jim godi velika krivica pri zaposlovanju. Kljub temu da imajo veliko znanja in celo talentov, jih invalidnost pri zaposlovanju ovira. Najpomembnejša naloga posameznika in nas je, da invalidu pomagamo, da se nauči samostojnega bivanja ter skrbi zase, saj je od tega odvisna kakovost njegovega življenja.

Invalidnost je lahko posledica različnih stanj, kot so poškodba glave, hrbtenice, mišična obolenja, lahko pa je prisotna od rojstva. Mi vsi moramo s skupnimi močmi in dobro voljo narediti za invalide še več, ne samo kupiti njihov koledar ob koncu leta. Za lažje in samostojnejše življenje moramo odstraniti vse arhitektonske ovire in postaviti klančine, prilagoditi sanitarije, uradna okenca, poskrbeti za večje števi-

lo parkirnih mest. Najbolj sem zgrožen, kadar vidim, da se pripelje zdrav mladenič ter brez kančka slabe vesti parkira na mesto, označeno za invalide. Večkrat bi se morali postaviti v njihovo kožo, pa bi ravnali drugače. Ne zavedamo se, kaj pomeni biti oviran, naglušen, slep ali nepokreten.

V sorodstvu imamo deklico Tatjano, ki je zbolela za mišično distrofijo, to je bolezen, ko ti propadajo mišična vlakna, kar sčasoma povzroči popolno ohromelost. Popolnoma je odvisna od tuje pomoči. Zdravila za to bolezen še ni. Naša družina ji pomaga že od vsega začetka. Vedno smo ji nudili oblačila, šolske potrebščine in finančno pomoč pri nakupu vozička, ki zanjo pomeni veliko več, kot nam naše zdrave noge. Moram povedati, da jo občudujem. Vedno je dobre volje, ceni stvari, ki so nam samoumevne. Vedno, kadar imamo kakšno praznovanje, se potrudimo, da je z nami. Zelo je bila vesela morja, čeprav ga je lahko le opazovala, ko smo mi divjali.

Priznam, ne zavedamo se dovolj, kaj pomeni biti invalid in s tem živeti. Poti nazaj ponavadi več ni. Zato spoštujemo različnost, omogočimo invalidom dostojno in, če se da, neodvisno življenje.

Rok Vidic: POMAGAM INVALIDU (linorez), 7. r., OŠ narodnega heroja Rajka Hrastnik, POŠ Dol pri Hrastniku; mentorica: Mira Marinko

Pia Hanc

6. r., OŠ Bakovci; mentorica: Marija Antolin

TILEN

Tilen je mojih let. Doma je iz Strehovec. Njegovi starši imajo veliko vrtnarijo, kjer vzgajajo na tisoče rož. Ima pa še dva bratca in sestrico, ki veselo tekata med rožami in krmita ribice v velikem ribniku.

Tilen vse to le žalostno opazuje s svojega vozička in včasih se zdi, da gleda v prazno. On je otrok s posebnimi potrebami. Tak je že od rojstva. Tilen ne hodi, ne govori – skratka, ničesar ne zmore sam. Vsak dan ga vozijo v posebno šolo v Mursko Soboto. Starši ga nočejo dati v zavod in sami skrbijo zanj. Povsod ga peljejo s seboj, če je to izlet, sprehod ali pa k sorodnikom. Tam sem ga spoznala tudi jaz. Ko smo bili še manjši, me sploh ni čudilo, ker je bil na vozičku. Šele zdaj, ko sem večja, se zavedam, kaj pomeni biti zdrav. Ko se mi tam igramo, skačemo okrog njega, nas niti ne opazi. Šele ko ga pobožamo, se nasmehne in iz ust mu priteče slina, ki si je ne more sam obrisati. Takšnih in podobnih otrok in odraslih je mnogo. Tilen ima to srečo, da mu starši nudijo vse, kar potrebuje in se zanj žrtvujejo.

Mnogo pa je takih, ki nimajo nič in so odvisni od pomoči. Čeprav jim mi ne moremo dosti pomagati s svojim delom, se jim vsaj ob srečanju nasmehujemo in jim ponudimo roko. Srečni bodo oni in mi.

Nastja Kostanjšek

5. r., II. OŠ Slovenska Bistrica; mentorica: Ivana Frešer

SLEPI DEČEK

Govorijo, kako lepo je nebo!
Govorijo, da sonce sije na ljudi,
da svet je pisanih barv,
da smeji se ljudje
in v strme gore radi hite.

Moj svet je črn in teman.
V njem ni svetlobe in barv,
ni nasmejanih obrazov,
ni gora in ne voda.
Samo glasovi in šumenje
povedo mi vse o vas,
ker moje oči zakril je večni mraz.

Danijel Godec: V SVETU TEME, 5. r., II. OŠ Slovenska Bistrica; mentorica: Ivana Frešer

Nastja Kostanjšek: Z ROKO V ROKI, 5. r., II. OŠ Slovenska Bistrica; mentorica: Ivana Frešer

Lea Uršič

2. l., EGSŠ Radovljica; mentorica: Ana Berčon

DRUGAČNOST

Jesen je obarvala liste, ti pa so naravnost čarobno okrasili toga tla s še zadnjimi sončnimi žarki v obsijanem mestnem parku. K sebi sem stiskala pisalni blok in svinčnik. Listje mi je šelestelo pod nogami in motilo moje misli. Če bi nam uspelo utišati predsodke in narediti korak naprej! Najbolj sem se nekje v sebi bala, da bodo šli ljudje s široko odprtimi očmi mimo naših izdelkov. Ne, to se ne bo zgodilo. Ne sme se!

Že od daleč sem jo zagledala. Tiho je sedela na klopi in zdelo se je, kot da občuduje življenje. V pozdrav se mi je nasmehnila. Usedla sem se poleg in povedala mi je, da ji je ljubše, če intervju opraviva na srečanju, zaradi cerebralne paralize namreč počasneje tipka. Po kratkem pogovoru sem ji začela zastavljati vprašanja.

Kako se vam zdi, da vas ljudje sprejemajo v vsakdanjem svetu, kakšen odnos imajo do vas?

Na začetku naj omenim, da imam prirojeno cerebralno paralizo in sem stara sedemintrideset let. Skozi vso mojo življenjsko pot odnos okolice do mene ni bil vedno enak. Bili so časi (v obdobju mojega osnovnošolskega izobraževanja v redni osnovni šoli), ko sem bila deležna visoke stopnje »zavračanja« s strani okolice. S tem mislim predvsem na svoje osnovnošolske učiteljice in učitelje ter sošolke in sošolce. Takrat mi je bilo najtežje in takrat sem se morala naučiti biti duhovno močna.

No, v srednji šoli je bilo že veliko bolje. Obiskovala sem Srednjo živilsko šolo v Mariboru, dobila sem dobre in prijazne profesorice, profesorje in sošolke.

Zdaj je od tistega časa minilo že kar nekaj let in sem mnenja, da je odnos okolice do vseh nas odvisen od našega mnenja o samem sebi. Če imamo do sebe neko zdravo stopnjo samospoštovanja in se zavedamo, da nobeden človek ne more bodisi biti vseč ali ugoditi vsem, potem je vse lažje. To velja za vse, tako invalide kot neinvalide.

Je težko sprejeti invalidnost? Lahko na kratko opišete notranjo borbo s samim seboj v najtežjem obdobju?

To je po mojem mnenju odvisno od posameznika do posameznika in od razloga za invalidnost. Jaz sem se s svojo cerebralno paralizo rodila in le takšno se poznam in sem se morala naučiti sprejemati. Sicer pa je resnici na ljubo

treba priznati, da mi je to, da »z menoj nekaj ni v redu« nakazala oz. povedala moja okolica. Pri drugih sem opazila, da oni zmorejo več ročnih spretnosti, kot jih zmorem sama, in vse, kar naredijo z rokami, naredijo natančneje in hitreje kot jaz. Meni ni bilo hudo zaradi tistih stvari, ki so jih počeli drugi, sama pa jih nisem zmogla (npr. vezanje vezalk na čevljih, zapiranje gumbov na oblačilih, lupljenje krompirja v gospodinjstvu ...). Hudo mi je bilo, ker so me odrinili od sebe, me imeli za drugačno in marsikdo ni vedel, kaj početi z menoj. Ob takšnih trenutkih običajno nisem razumela, zakaj me ljudje čudno gledajo oz. ne želijo imeti z menoj opravka, saj sem vedela, da nikomur nisem nič žalega storila.

Kaj bi svetovali tistim invalidnim osebam, ki menijo, da sami sebe nikdar ne bodo mogli sprejeti?

Mnenja sem, da je nemogoče komurkoli karkoli svetovati, sploh, če upoštevamo, da ima vsaka oseba svojo individualno življenjsko zgodbo, svoje potrebe, želje, cilje in vrednote. Sama zase lahko rečem, da sem dojela, da ne morem pričakovati od soljudi več, kot lahko nudim sama sebi. To pomeni, da ne morem pričakovati od drugih, da me bodo sprejemali in spoštovali, če ne bom sprejemala in spoštovala sama sebe. Dojela sem, da ne morem pričakovati od drugih, da bodo ob meni prijazni, zgovorni in dobre volje, če sem sama tiha, nergava in pesimistična. Sama zase sem dojela, da je življenje bumerang oz. »kar seješ, to žanješ«. Tako preprosto je to! Na svetu je toliko prijaznih ljudi in toliko lepih, zanimivih stvari, le videti jih moramo ... in to velja tako za invalide kot za neinvalide.

Mislite, da je v Sloveniji dovolj javnih dogodkov in organizacij, ki težijo k spodbujanju zmanjšanja predsodkov oz. nudijo pomoč invalidnim osebam?

Situacija se sčasoma vsekakor izboljšuje, a je vse skupaj še vedno premalo. Dobro je, da se otrokom s posebnimi potrebami omogoča vpis v redne osnovne šole, da se nudi osebna asistenca, pomoč pri učenju, prevozi ... V bivši SFRJ je bila to prej izjema kot pravilo. Dobro je, da se na težave gibalno oviranih oseb opozarja v času Dneva mobilnosti, sploh zaradi arhitektonskih ovir, ki jih ima naša arhitektura še preveč. Dobro je, da obstajajo varstveno-delovni centri, ki jih obiskujejo odrasli ljudje s posebnimi potrebami, kjer dobijo možnost biti ustvarjalni in koristni ...

Torej, stanje se izboljšuje, a problem ostaja zaposlovanje ljudi s posebnimi potrebami, pridobivanje možnosti samostojnega bivanja v neprofitnem stanovanju, ki pa jih je vedno premalo ali pa so nepravilno razdeljena. Dejstvo

pa je, da je o teh zadevah tačas težko govoriti, sploh če se zavedamo, v kakšni politično-ekonomski situaciji se država nahaja.

Bi želeli z bralci deliti kakšno posebno osebno izkušnjo?

Moja posebna oseba izkušnja je vsekakor moj študij sociologije na mariborski filozofski fakulteti. Zame je to posebna izkušnja predvsem zato, ker v bivši SFRJ te priložnosti nisem dobila. Že v osnovni šoli sem vedela, da imam veliko željo delati z ljudmi, posebej z ljudmi, ki imajo podobne težave in stiske, kot jih imam sama. Ko sem leta 1990 končala osnovno šolo, so razni strokovnjaki na področju rehabilitacije invalidov mojim staršem zatrjevali, da za gimnazijo in študij nisem sposobna. No, k sreči se je z bolonjsko reformo spremenilo na bolje vsaj to, da sem končno dobila priložnost, da uresničim veliko željo iz svojih najstniških let, študirati družboslovje. To mi je pomagalo, da sem dobila nove življenjske izkušnje in znanje ter spoznala ogromno (v mojih očeh) dobrih ter pametnih ljudi in nedvomno visoko mero samopotrditve. Dobro je, da so fakultete v Sloveniji končno odprle vrata tudi za nas, ljudi s posebnimi potrebami.

Kakšen bi bil vaš nasvet pri premagovanju predsodkov?

Moj nasvet je, da predsodkov o čemerkoli ali komerkoli ne poslušamo. Najbolje je, da si o vsem, kar nas v življenju doleti oz. srečamo, ustvarimo svoje mnenje. Kar pa zadeva ljudi s posebnimi potrebami, jim predlagam, naj vsak zase odkrije svoje sposobnosti, interese ter življenjske cilje. Ko vse to pri sebi odkrijemo, jih lahko začnemo doseirati. Po mojem mnenju smo vsi lahko sposobni in koristni, seveda vsak za nekaj oz. na svojem področju; nihče pa ni univerzalen.

Kako starši invalidnih otrok sprejemajo invalidnost? Na kakšen način to vpliva na otroke?

Po mojem mnenju je otrokova prirojena invalidnost za starše velik šok. Šok predvsem zato, ker je za vsakega

starša že samo rojstvo otroka nova izkušnja, kaj šele, če je otrok invaliden. Kolikor sem imela možnost poslušati komentarje staršev otrok s posebnimi potrebami, sem razbrala iz povedanega, da so nekateri starši dojemali rojstvo »takega otroka« kot kazen, spet drugi pa kot dar. Tisti, ki so svojo življenjsko zgodbo dojemali kot kazen, so običajno dodali, da ne razumejo, zakaj se je to moralo zgoditi prav njim. Tisti starši, ki pa so rojstvo »takega otroka« jemali kot dar, so sicer priznali, da se je življenje spremenilo, da je težko in naporno, da se mnogokrat zgodi, da morajo s ljudem razlagati, zakaj je njihov otrok takšen, kakršen je, da imajo težave z birokracijo ... Radi pa dodajo še, da jim je rojstvo »takega otroka« pomagalo spremeniti življenjske vrednote, jih naučilo veseliti se drobnih stvari v življenju ter v svojem otroku videti priložnost, da se naučijo kaj novega.

Skratka, mnenja so različna, res pa je, da so starši tisti, ki nas primarno socializirajo ter nas naučijo samospoštovanja, in so prvi, ki lahko v našem življenju uvidijo naše sposobnosti. Starši so prvi, ki nas naučijo odnosa do nas samih in ta odnos nas vodi skozi vse življenje. Po mojem mnenju je odnos staršev do invalidnosti zelo pomemben, saj je od njihovega odnosa do invalidnosti odvisno, ali bo oz. je za nas invalide invalidnost naša življenjska travma ali izziv.

Bi morda želeli še karkoli deliti z bralci?

Dodala bi le refren znane slovenske pesmi in citat:

»Življenje je lepo, če ga živiš!«

»Živi in pusti živeti!«

V njenih očeh ni bilo prav dosti bolečine. Nasprotno, vesela je bila, da je lahko svetu odprla vrata v svoj svet. Navdušena je bila nad vprašanji, ki sem ji jih postavila in zaželela mi je vso srečo. Lepo sem se ji zahvalila za sodelovanje. Upala sem, da bova ostali v stikih. Počasi in previdno je vstala. Poslovili sva se in nekaj časa sem jo še opazovala, ko je odhajala. Čutila sem, kako mi raste srce; naredila sem korak naprej k boljšemu svetu za vse nas!

Lea Uršič

2. l., EGSŠ Radovljica; mentorica: Ana Berčon

ŽAMETNE PERUTI

Slišim odmev svojih korakov,
odmevajo v oknih visokih hiš,
vse tja med štiri stene,
kjer z žametnimi perutmi krhka ptica strmi, molči.

Kot da jo zavzema Fantomova pesem,
ki je ne sliši.

Še krik ne more iz njenih ust,
ker vsak glas vznemiri.

Kot da je ona mrak, ki nad polje se zgrinja,
nič več ne razume.

V nepremičnem krogu solze zliva,
zdi se, da se v njih izgublja.

Kam mimoidoči?

Kam brez obraza?

Kam slepi in gluhi, ledeno mrzli?

V samoti ptica si žametne peruti lomi!

Slišim večni odmev svojih korakov,
kriči v naših mislih, goreče hrepeni.

Želi s peskom zasuti globokih zmot sledi.

Ne šele jutri, prav danes prisluhlimo mu vsi!

Amir Tahić

6. r., OŠ Juričevega Drežčka, Čečovje; mentorica: Simona Cokan

KO DAJEM, TUDI DOBIVAM

»Kar od srca pride, se srca prime«, pravi slovenski pregovor. Koliko resnice je v njem, se lahko prepričamo vsak dan, zmeraj znova. V svoji bližini srečujem prijatelje, ki so slabovidni, gibalno ovirani, potrebni pomoči, majhnih pozornosti in skrbi, da lahko postorijo številne vsakodnevne obveznosti, ki se meni zdijo tako samoumevne. Droben nasmeh, beseda zahvale, dobra dela in pomoč odpirajo vrata zadovoljstva in sreče. To zelo močno občutim tudi sam.

Nekoč sem podaril svojo igračo otroku, ki je bil v stiski. V njegovih očeh se je prižgal žarek nasmeha – kot bi zasvetilo sonce. Počutil sem se resnično dobro, najraje bi zavriskal na glas. Od takrat naprej dnevno vidim številne priložnosti za pomoč drugim. Kot bi prinesel sonce v njihovo življenje, njegova toplina pa bi ožarjala predvsem mene samega.

Lara Ostervuh: KO DAJEM, PREJEMAM, 2. r., OŠ Šoštanj; mentorica: Breda Korošec

ZBORNIK PRISPEVKOV

učencev in dijakov, ki so sodelovali v Pedagoški akciji Zveze delovnih invalidov Slovenije za leto 2011

